

# BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

## PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:  
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.  
Pentru România și străinătate:  
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

## PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin  
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte  
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la  
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

## La înălțime.

(s.) Se apropie sfârșitul anului școlar și cu el secerișul intelectual-moral, pe care îl așteptăm dela învățătorii și dela copiii nostri.

Zi de sêrbătoare, cu dor așteptată, va fi examenul de incheere, pentru cei-ce în dncursul anului și-au făcut datoria, împrăștiind cu mână largă sêmînța învățătorei. . .

Pentru noi, pentru școala noastră conștientă în deosebi, va fi de cumpânitoare importanță rodul bun sau neghina ce vom secera, căci nici când școala noastră mai important rol de împlinit ca astăzi n'a avut, nici când mai greu amenințată ca azi ea nu a fost. Și dela modul cum știe să se valideze, în împlinirea sublimiei sale misiuni, îi atêrnă viitorul și atêrnă viitorul poporului nostru credincios.

Căci îmbrâncit este poporul nostru din multe părți, între grelele mizerii ale traiului și ademenitoarele tentațiuni ale fărădelegei, care se presintă în fața lui cu deșarte făgăduințe. Și martori am fost la dureroase întâmplări, unde bietul țeran, lipsit de echilibrul sufletesc și de busola credinței mântuitoare, jertfă a căzut, crudă jertfă a ignoranței sale. . .

Școala confesională menită e să întărească în inimi virtuțile, să lumineze mințile, îndreptându-le spre virtuți, la cari numai prin jertfe și suferințe duce calea, — după-cum ni-a arătat-o Mântuitorul cu crucea sa.

Dar dacă numai prin jertfe duce calea la mântuire; nu este mai puțin adevêrat, că mân-

ture numai acolo poate fi, unde există credință.

Ear credință unde va fi? Unde va sparge credința zidurile întunecimei? Unde poate pătrunde nădejdea într'un viitor? Unde vom găsi toiag zilelor noastre, spre a ne putea cu liniște îndrepta ochii spre viitorul aeestui neam și spre mântuirea noastră?

Acolo, și numai acolo, unde școala ne va arăta seceriș bun, acolo unde ueghina se spulberă, ca pleava în vânt!

Acolo, unde Românul va vedea pe dragii săi copilași înaintând în învățatură și alipire de biserică; obolul său nu va lipsi pentru școala confesională, căci pe urma acelui Sobol se va hărăzi urmașilor și moștenitorilor săi sfânta credință strămoșească și limba cea mai frumoasă și dulce, alătura cu binele pământesc ce i s'a dat lui dela Tatăl cel ceresc.

Și nimeni nu-i desmoștenit în lumea aceasta, când are credință în suflet și dragoste de ai săi, căci Dumnezeu e atunci cu el, îl păzește de străină întinare, îi dă putere de muncă și vigoare de-a birui greutățile vremurilor. . .

Când nouri cutropitori par a amenința școala noastră confesională, a învățătorilor chemare este în întâiul rînd, să stea la post și la înălțimea chemării lor, revărsând lumină, inspirând încredere și devotament, dovedind sporiu îmbeșugat.

Ear cei ce vor simți puterile lor slăbind, înțelegând duhul vremii și trebuințele ei, cu inima smerită să se apropie: »slobozește pe robul teu. . .“

## Material pentru istoria diecesei Aradului.

### IV.

Demnach der allhiesige Graeci Ritus Bischof Herr *Isaias Antonovics* neben dem, von Seinen Praedecessoren zwischen denen sogenannten Praediis Seégh und Peélly, qua Successorio modò angetrettenen Bischöflischen Grundt, Rascianice vulgo *Vladicsaczka Livada*, annoch ein anliegendes Stückh Wiesen-feldt auch vulgo *Gyukina Baschisnya* Benambset: von des gewesten Kaysl. Dreyssigst-Amts. Überreiters *Gyurka* seel. hinterlassenen Erben, tali Conditione: gleichwie Er *Gyurka* seel. solches in possess gehabt, und hiernachstehende Zeügen, als der Pop *Gyorgye*, *Gavrillo Jerkov* Militar, *Vuicza Csurchia* Bürger, *Ioan Csoban* Bürger (derwelche diesen Platz ihme *Gyurka* seel. hat ausputzen helfen) und *Stephan Jerkov* Burger (so mit ihme *Gyurka* allda gemeinschaftlich einen Garten gehalten.) Bewiesen haben, Käuflich an sich geleset; Hat Erwänt Seiner Bischöflischen Gnaden das allhiesige Commando geziemend angegangen, und gebetten; dass, das sowohl à Suis Praedecessoribus Successorio modò zugefallene, als das von des dückberührten (?) Überreiters *Gyurka* seel. hinterlassenen Erben erst darzu erkauffte Wiesen-feldt, vermög hieroben Begrieffenen Zeügen Aussaag- und Beweiszhumb nach von *Löbl*. Commando in Augenschein genohmen, und so fernerhin pro aequa Iustitia das weithere vorgebehret (?) möchte werden; Dahero Wir Ends unterschriebene von dero Röm. Kaysl. und Königl. Cathol. Mayst. allhiesige Commando wegen: mit dem Herrn Bischoffen und zweyen *Hadnagyen* ex parte militari, als pem *Gyurko Philippovics*, und *Iszák Czvetkovics*, auch mit obligen Zeügen (die welche darüber Bey Ihro Bischöfl. Gnaden in Beyseyn des von Commando aus darzu verordnet gewesten Kaysl. Dollmetsches ein Eyd abgelegt (hinauss begeben und Beede aneinander liegende Wiesenflecke, welche zwischen des Herrn von *Edlspachers* Grundt und zwischen des allhiesigen Herrn *Ober. Capitain Wuich* seiner Wiesen liegen, und sich von dem ausgehenden Graben auss der *Kleinen Marosch*, wie solcher biss zu dem so genannten *Peskaer* Brücke flüsset, angräntzen, folgsamb von daraus wie auf des Herrn v. *Edlspachers* in der *Csälva* habende Mühl der *Fart-weeg* gehet, solche wiederumben und zwar hart neben dieser *Kleinen Marosch* sich enden thuen in Augenschein genohmen, diese *Gränitz* also für recht und Billich approbiret, und eben darumben: ohne gefährde in *optima forma Juris et omni sine Exceptione Juridica*, zwey gleich-lauthende Exemplaria darüber ausgefertiget, und darvon dem Herrn Bischofen Eines, zu dessen mehrer Versicherung von allhiesig. *Löbl*. Commando ist eingehändigt worden.

Arad, den 24-ten April 1737,

*Dero Röm. Kays. und Königl. Cathol.*

*Mayst. Platz-Obrist- und der Vöstung Arad sambt denen Dependention dermalig angestellter Commendant.*

*E. De Plois (m. p.)  
Christian Wittmann (m. p.)  
Kaysl. Dolmetsch.*

După-ce episcopul de ritul grecesc de aici, *Isaia Antonovici* lângă pământul episcopesc, Rascianice numit *Livada vlădicească*, între moșiile Șega și Pél, care a fost câstigat din partea predecesorilor sei pe calea moștenirii, a cumpărat dela moștenitorii rămași după fostul călăraș-tricesimator împărătesc fericitul *Gyurka*, încă o bucată mărginașă de rit, numit și *Gyukina Baschinya*, sub condiția: așa cum l'a folosit fericitul *Gyurka*, după-cum aü dovedit-o martorii ce urmează aici, și anume: *Pop George*, *Gavrila Iercov* Militar, *Vuicza Usurchia*, cetățean, *Iuon Cloban*, cetățean (care i-a ajutat fericitului *Gyurka* să-și curățiască acest loc) și *Stefan Iercov*, cetățean (care împreună cu *Gyurka* a avut acolo în comun o grădină), numitul domn episcop s'a adresat în mod convenit către comanda de aici cu rugarea, ca mărita comandă, să cerceteze, la fața locului, atât ritul rămas lui dela predecesorii sei pe calea moștenirii, cât și cel cumpărat mai apoi dela moștenitorii amintitului călăraș, fericit. *Gyurka* conform depunerii și dovezii martorilor aici înșirați, — și apoi pro aequa Iustitia să dispună cele ulterioare; de aceea noi subscriși din partea comandei de aici a Maiest.-Sale ces. reg. rom. am eșit la fața locului: cu domnul episcop și doi sublocotenenți din partea militară, precum și cu *Gyurko Philippovici* și *Isac Czvetkovics* și cu martorii de sus (cari înaintea domnului episcop aü pus în privința asta jurământ, fiind de față și tâlmaciul împărătesc delegat spre acest scop din partea comandei) și a cercetat ambele rituri mărginașe, cari zac între pământul domnului de *Edlspacher* și ritul prim-căpitanului de aici *Wuici*, și sunt mărginașe începând dela șanțul ce ese din *Mureșul* cel mic, de-a lungul cum curge acesta până la podșorul așa numit *Pećican* și prin urmare sunt mărginașe cum duce drumul de căruță cătră moara ce o are domnul de *Edlspacher* în *Csälva*, și apoi se sfîrșesc iarăși strins lângă acest *Mureș* mic, — și aü aflat aceste hotare de drepte și echitabile și aü făcut despre aceasta, in optima forma Juris et omni sine Exceptione Juridica (conform regulilor iuridice și fără ori ce excepție iuridică) două exemplere cunsunătoare, dintre cari unul i-s'a imanuat, spre mai mare asigurare, domnului episcop din partea măritei comande de aici.

Arad, la 24 Aprilie 1737.

*Obristul (colonelul) Maiest. Sale cath. ces. reg. rom. și comandantul actual al cetății Aradului, și a dependentelor sale.*

*E de Plois m. p.  
Christian Wittmann, m. p.  
tâlmaciul împărătesc.*

# Poporul nostru

Înainte și după treizeci de ani.

(Ecou la articolii C. Sale D-lui R. Ciorogariu.)

Bucurie mare am simțit în sufletul meu, când dat mi-a fost să cetesc frumoasele povești, ce ni-le-a dat bunul nostru dascăl R. Ciorogariu, în cei doi articoli intitulati: »*In atențiunea conferențelor preoțești*« din organul nostru eparchial: »*Biserica și Școala*«.

Imi aduc cu drag și cu un sentiment de duioșie aminte de prelegerile prime ale dascălului nostru.

Unii credeau, p'atunci, că teologia este »peatra, scăpare iepurelui«, și când se începură prelegerile în toată regula, se speriară, își dilatară ochii și ca arși — se retraseră de pe arena, care în viitor nu li-se părea deloc prielnică, cum le-o înfățișase la început închipuirea lor.

Alții, cu gândul să se căpătuiască undeva, cu nervii mai puțin sensibili, au rămas cu gura căscată și au înghițit hapul amar, ce li-s'a administrat în primele prelegeri ale Cuvioșiei Sale; »dar' ce să facem«, — își ziceau, — »va fi grea chemarea preoțească, însă tot n'are să fie tocmai astfel, cum ne-o prezintă profesorul acesta«.

Aceia, cari au înțeles și s'au pătruns pe deplin de misiunea ce-i așteaptă, după orele de prelegeri se așterneau pe discuții și-și formau feliurite planuri de acțiune pentru viitor, semn, că lupta contra întunecului nu-i înfricoșază, semn, că în sufletele lor tinere ușa este deschisă pentru primirea și urmarea adevărului etern, pentru »a se învinge pe sine și a lua Crucea patimilor«.

Și aceștia au intrat, plini de vocațiune sfântă, de nobil entusiasm în viața pastorală.

Nu s'au mulțumit nici odată cu știința primită în școală, ci necurmat se întreceau a-și îmbogăți cunoștințele prin studiu serios, și prin a se pune în legătură sufletească cu ori-ce licărire de lumină din domeniul teologiei.

Aceasta, în timpurile noastre este o necesitate imperioasă, dar' experiența ne arată, că preoțimea de-acum nu poate da rezultatele bogate, ce le-am putut observa la bătrânii nostri, cei mai mulți adormiți în Domnul.

Raportul științific, în genere, este invers, dar' lucrarea pastorală la noi lasă foarte mult de dorit; la bătrâni însă, abea ici-colo n'ai putea constata rezultate mulțumitoare pe urma activității lor preoțești.

Sa fie lipsa de entusiasm pricina rēului în lucrările generațiunei tinere?

Am păcătuit, dacă ne-am lega de această părere!

Avem un șir întreg de preoți tineri, cari prin munca lor acasă și în viața lor publică ne fac onoare, și dacă suntem colegi cu judecată dreaptă, constatăm cu mândrie acest adevăr.

Vor fi, nu zic, de aceia, cari umblând după căpătuială, n'au primit în cei 3 ani atâta simț pentru chemarea pastorală, ca să știe, că o parochie nu se cumpără nici nu se vinde la licitație, că cine dă mai mult, ori se lasă cu mai puțin, are să între stăpân asupra poporului.

Și apoi, după rînduiala tocmelii, să stoarcă din cărca sâtenilor favoruri felurite o viață întreagă!

Din acest tērg rușinos se naște dejosirea părții contrare sau rivale și eată ne-am compromis înaintea poporului, l'am demoralizat și am făcut bucurie dușmanilor bisericeii noastre strămoșești.

Nădăduesc însă, că conferențele noastre preoțești vor căuta diagnoza tuturor rēuțăților ce bântue în sinul preoțimei, dar' afirm cu hotărîre, că nu preoțimea — în genere — poartă vina desfrăului, ce se observă azi la poporul nostru, ci spiritul nefast al timpului, cu toate curentele bolnave, ce sunt legate de el!

Poporul, pe timpul bătrânilor nostri înaintași, era cu mult mai evlavios, mai iubitor de biserică; preoții mai respectați.

Cuvēntul »părinte« era înainte cu 30 ani cu venerațiune rostit; și țin minte, că în orașelul meu, de pildă, preoții Giuchici, Schelegia, Suci, în frunte cu vrednicul lor șef, protopresbiterul Țaranu, erau aproape ținuti de sfinți.

Azi nu e așa, cu toate că tot preoți și protopop bun au venit pe urma lor.

Din propria experiență apoi știu, că poporul, — înțeleg pe bătrânii de prin comunele ce am administrat, — pomenește cu drag și pietate numele preoților bătrâni, preamărindu-i mai pretutindeni.

Azi, de te-ai face »tuturor slugă«, cum zice S. Scriptură, de-ai »avea credință încât să muși și munții«, nu-i dragostea veche, nu-i stima și respectul din trecut față de apostolii evangheliei, — azi de-ai fi chiar »Ioan gură de aur«, poporul trece cu un dispreț suveran peste avēntul sufletului tēu, și peste întreaga comoară de gândire și morală, ce ai vērsat într'o cuvēntare menită să-l lumineze și aproape de împărăția lui Dumnezeu.

În ce cuprinde totuși taina alipirii mosilor și strămoșilor poporului nostru de azi de sfânta biserică?

În credința tare, mai tare ca granitul, în darul și puterea lui Dumnezeu.

Ca să ilustrez cu esemplu această afirmare, eată am aflat o dovadă clasică în sfânta evan-

gelie de pe sfântul prestol al sfintei biserici din comuna Cherechiu.

\* \* \*

Asupra vieții morale a trecutului, isvoarele cele mai de căpetenie sunt: întâmplările și faptele scrise în cărți, și cartea vie a poporului: tradiția.

Notele și actele oficiale de prin arhivele parohiale, de multe ori sunt depozitate de mare preț istoric, ear' frații în Cristos, cari conduc azi destinele poporului sfintei noastre biserici ortodoxe române, ar face un serviciu prețios istoriografiei bisericești lor naționale, dacă vor frunzări cu diligență aceste note și acte însemnate.

În comuna Cherechiu, înainte cu 30 de ani, după mărturia verbală a vrednicului învățator pensionat Șofronie Micoroiu, azi domiciliat în orașelul Pâncota, poporul era foarte evlavios și bun, darnic și cu adevărată venerațiune față de preoții bătrâni de-atunci.

Că, într'adevăr bătrânul învățator spune curatul adevăr, am la îndemână trei note, cari arată cum, creștinul de vrednică pomenire Ioan Hârduț, om temător de Dumnezeu, sărac și trăind numai din palme, prin zelul său a făcut prea frumoase daruri sfintei noastre biserici.

Aceste note, cu ortografia lor originală, le copiezi aci, făcând, tot după spusele D-lui Micoroiu, unde se vor cere lămuriri, adnotațiile trebuitoare.

„Onoratoru Domni, si Iubitiloru nostri Părinti, Netia Szász, și Teodoru Stanu ambi Parochi gr. or. în Chirechi!!!

Sosindu aicea la noi Crestinulu nostru Ioannu Herdutiū nascutu din com. Chirechi întristatu pona în sufletu, smerinduse și rogandune pre noi subscriși se'lu mangaiemunu cu alta, fora numai cu sfaturi sufletești\*) în caus'a Bibliiei de singuru Escelentia Sa Inaltu Prea Santitulu Domnu Andreiu Baron de Siagun'a susu pomenitulu creștinu daruita pentru lucrul și servitiul seu facutu în 869,\*\*) dara și creștinulu nostru și atuncea, ca și acuma tot în cugetulu acela stă, ca *Biblia* se-o darueasca sfintei și Maicei noastre Biserici gr. or. din com. Chirechi, apoiu la dorința D-Sale poteti și D-Vóstra o hartia sigilata a o tramite subscrișului spre mai departe

\*) Azi sfaturile sufletești sunt prea puțin căutate, și nici nu prind ca în trecut.

\*\*) Ioan Hârduț a fost în 2 rânduri la marele mitropolit. Când a fost a doua oară, a stat vre-o 3 luni și lucra ca grădinar. Pentru asta avea plată; iar cărțile ce le-a adus de acolo, le-a primit în dar.

aratare, ca a'Ti primitu *Biblia* pe sam'a Bisericii, cu acel adaosu, ca sub *anatema* se cadă acela care vâ indresni a instreina *Biblia* din Biserica gr. or. din com. Chirechiu în Ungaria Cottu Aradului.«

S a b i i u în 7 Ianuarie 871.

L. S.<sup>1)</sup>

German Bogdanu m. p.,  
duchovniculu seminarului Archidietiesanu.  
Georgiu Simonu  
Manipulant în Tipografia Archidietiesana.

Nu numai *Biblia*, de care se face pomenire în aceasta notă, ci și două evanghelii: una cu table negre, alta cu table roșii, au fost aduse de evlaviosul creștin Ioan Hârduț, pe seama sfintei biserici din Cherechiu.

Ca să avem o idee clară, cât erau de scumpe odoarele, ce le aducea dânsul din Sibiiu, ne servesc cu lămuriri următoarele două note:

»Hardutiū Ioan dinū Cherechiū Comitatu Aradului persindū una Evanghelie noue, și aducanduo la mine unū Némțiū necunoscutū în 10 Ianuar 871 spre a o vinde — asia Eu iamū datū 1 fl. v: a: — și ai banii acesteia miau și dato — astedi înse viindū la mine pomenitulū omū și aretanduse Densulū afi pagubasū, aceia Evanghelie iamū predato!

O r e s t i e 11 Ianuar<sup>2)</sup> 1871.«

N. Popoviciu m. p.  
Protopopu Gr. Ras. din Orestie.

Nota, care explică mai temeinic caracterul acestui brav creștin, și întâmplarea cu furtul este următoarea:

»După referarea fie ertatului și în fericire adormitului Creștinū evlaviosū Ioan Herdutiū din Cherechiū, mie subscrișulu făcută, perderea Evangheliei s'a întâmplat astfeliū:

Pe când călătorea dansulū pedestru dela Sibiiū catra casa, portandū pe spatele sale aceasta Santa Evanghelie și *Biblia* cea mare, precum și alte carti mai mici, ne mai potendū dansulū de dorerea picioarelorū a calatorū pedestru s'a pus în carulū de vapore, unde fiindū mai mulți inși, unū neamtiū ce se afla și dânsul de

1) Imprimatul sigilului se păstrează lămurit. La prima ochire poți constata cu siguranță, ca e chiar al mitropoliei, după coroană, cărja pastorală, ancora și crucea din câmpul drept al sigilului.

2) Furătura s'a întâmplat „în carul de vapore“, adecă în tren, lângă Orestie la 4 zile după plecarea din Sibiiu. Bietul creștin a trebuit să-și amâne călătoria, făcută mai mult pedestru, și cu mult chin a trebuit să lupte, până să afle locul unde era S. Evanghelie.

fația, pe nesimtite a fost furată Evangelia aceasta<sup>1)</sup> și ducându-se la D. Protopopu alu Orestiei au venduto aceluia cu 1 fl. v: a: si s'a dusu. In urma presentanduse la D. Protopopu mai susu atinsu pagubasiulu Ioanu Herdutiu, si re'ntorcandu inderetru D. protopopu suma de 1 fl. v: a: aceasta Evangelia a redobandito eara. Semnatu in Cherechiu la 28 Martie, v. 1874.»

*Sofroniu Micoroiu m. p.*

*Invătiatoriu.*

(Va urma).

## Ședințele Sinodului din Arad.

### Ședința VI.

S'a ținut la 7/20 Aprilie 1904, oarele 10 a. m.

Președinte: P. S. Sa părintele Episcop diecesan Ioan I. Papp. Notariu: Ioan Costa.

**Nr. 76.** După deschiderea ședinței:

Presidiul designează de notar al ședinței pe Ioan Costa.

**Nr. 77.** Se cetește protocolul ședinței a V-a și:

se verifică.

**Nr. 78.** Se prezintă cererea comunei parohiale Almaș (din Bihor) pentru descrierea sumei, cu care datorează la fondurile diecesane în contribuirea de 4 fileri:

se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

**Nr. 79.** Se prezintă jalba lui Alexandru Ardelean din Macea în contra preotului Liviu Rațiu de acolo:

se transpune spre competență rezolvare Consistorului din Arad.

**Nr. 80.** Deputatul sinodal Alexa Popovici însinuă următoarea propunere: »In considerarea, că comunele bisericesti la înființarea școalelor noue nu iau în socotință serioasă și bunăstarea învățătorilor, cari se aleg pe stațiunile nou înființate prin aceea, că statoresc salarele reduce chiar la minimalul permis de lege: Sinodul provoacă Ven. Consistoriu a stăru și a intreveni, ca comunelor bisericesti peste tot să nu le încuviințeze hotărârile, dacă acelea statoresc salariile învățătoresți sub 800 cor. și numai comunelor mici, decăzute materialmente, să li-se permită statorirea minimului:«

se transpune spre competență rezolvare la Consistorul din Arad.

<sup>1)</sup> Învățătorul nostru sub „aceasta“ înțelege evangelia, care se află pe s. prestol și pe fața primă a acesteia erau și vor rămănea și pe mai departe notele ce. am publicat.

**Nr. 81.** Acelaș deputat sinodal Alexa Popovici însinuă următoarea propunere: »In considerarea, că Ven. Sinod eparchial din a. tr. a detras retribuțiunile statorite de Ven. Consistoriu și acordate catichetilor dela institutele medii, în considerarea însă, că acestea retribuțiuni și altmintrelea au fost destul de modeste, dar prin detragerea lor se păgubesc bărbați, cari sevêșesc vrednică muncă: Sinodul prin abrogarea deciziei din a. tr. dă voie Ven. Consistoriu ca catichetilor dela institutele medii și pe mai departe să le acoarde retribuțiunile de mai nainte și până când va sosi dela Inaltul Guvern vre-un ajutor cu rezoluțiune favorabilă în acest merit:«

Se transpune spre competență rezolvare la Consistorul din Arad.

**Nr. 82.** Urmează la ordinea zilei cotinuaarea referadei comisiunei epitropesti. Raportorul Dr. Ioan Suciucetește propunerea senatului epitropesc din Arad referitor la speșele procesuali de despărțire ierarhică a comunei bis. Timișoara-Fabric, în care cestiune:

Sinodul propune Consistorului metropolitan să decreteze de erogațiune definitivă în sarcina fondului celor 2 eparchii înființând anticipațiunea sumei 11.374 cor. 99 fil. făcută spre acoperirea speșelor judecate reprezentantului Sêrbilor în procesul de despărțire ierarhică din Timișoara-Fabric.

**Nr. 83.** Budgetul Cosistoriului din Arad pe anul 1904 se stabilește precum urmează:

## Budgetul

Consistorului diecesan gr.-or. român din Arad pe anul 1904.

Numirea obiectului:	Pe anul 1903 a fost	Pe anul 1904 se preliminează
A) Venite (acoperire)		
Ordinare:		
Ajutor de stat pe 1904	17300	17300.—
„ „ „ „ „ pentru catechisarea din Timișoara . . . . .	300	300.—
Contribuirea de 4 fileri de suflet . . . . .	13000	14300.—
Contribuirea de 4 fileri de suflet restanță . . . . .	3000	3000.—
Taxe de 1 cor. dela cununii 60% din venitul fondului bisericesc-clerical . . . . .	1100	1100.—
60% din venitul fondului școlar »Aucta« . . . . .	24833	22400.42
60% din venitul fondului școlar »Aucta« . . . . .	3568	3445.52
Cvota de 10% titulo speșe de administrare din venitul curat al fondurilor speciale și al fundațiunilor . . . . .	12900	17896.04

Numirea obiectului :	Pe anul 1903 a fost	Pe anul 1904 se preliminează
Din pretensiunile vechi ale fondului general . . . . .	1800	7800·28
<b>Extraordinare :</b>		
Din venitul sesiunilor reduse întru acoperirea parțială a retribuțiunii ppresbiterilor	10200	10200·—
Ajutorul de stat pe 1903 intrat în 1904 . . . . .		17300·—
Spese de administrare res- tante cu finea an. 1900 . . . . .	1033	350·—
Anticipațiunea Consisterului din Oradea-Mare a conto ajutorului de stat pe 1903		7428·80
Restituirea din venitul tipog- rafiei diecesane a salarului, ce l'a ridicat administatoru- rul acelei tipografii din bud- get pe 1 Aprilie -31 Dec. 1903 . . . . .		1049·94
30% extraordinar din veni- tul fondului bisericesc cler.	12416	
30% extraordinar din veni- tul fondului școlar-aucta . . . . .	1784	
<b>Laolaltă :</b>	<b>103234</b>	<b>123871·—</b>

**B) Spese.****I. Senatul bisericesc.****1. Spese ordinare :**

Salarul asesorului ordinar . . . . .	2400	2400
Adaus personal aceuia . . . . .	375	600
Relut de cvartir aceuia . . . . .	500	500
Salarul profesorului-director al in- stitutului pedagogic-teologic . . . . .	2600	2600
Salarele a lor 2 profesori de teo- logie à 1800 Cor. . . . .	3600	3600
Relut de cortel la 3 profesori de teologie . . . . .	1500	1500
Onorar propunătorului de cant și muzică . . . . .		1600
Onorar propunătorului de cant și rituale . . . . .		1200
Salarul profesorului suplent la despărțământul teologic . . . . .	800	800
Contribuire la bugetul mitropol.	300	300
Stipendii pentru teologi . . . . .	2400	2400
Ajutoare de caritate . . . . .	400	300
Retribuțiunea ppresbiterilor (11) din districtul Consistorului ara- dan . . . . .	11000	11000
<i>Dto</i> la 6 protopopi din districtul Consistorului orădan . . . . .	6000	6000
<b>2. Spese extraordinare :</b>		
Diurne și spese la esmisiuni . . . . .	400	400

Numirea obiectului :	Pe anul 1903 a fost	Pe anul 1904 se preliminează
Spese neprevăzute . . . . .	1000	800
Retribuțiunea restantă din 1903 la 3 ppresbiteri . . . . .		1250
Stipendii din 1903 ridicate în 1904 . . . . .		2400
Spese anticipate în cauza de proces pentru despărțirea mănăstirilor		3000
<b>De tot :</b>	<b>33275</b>	<b>42650</b>

**II. Senatul școlar.****1. Spese ordinare :**

Salarul asesorului ordinar . . . . .	2400	2400
Relut de cvartir acestuia . . . . .	500	500
Salariile profesorilor preparan- diali à 2800, à 2600 și trei à 1800 Coroane . . . . .	10800	10800
Relut de cvartir la 2 profesori à 500 cor. . . . .	1500	1000
Onorar propunătorului de igienă și medic . . . . .	1200	1200
Onorar propunătorului de de- semn și caligrafie . . . . .	200	200
Salarul și vîptul învățătorului la școala de praxă . . . . .	800	800
Susținerea alumneelor . . . . .	3500	2500
Recvisite de învățământ la semi- nar . . . . .	1000	500
Recvisite de scris și spese direc- ționali . . . . .	150	200
Recvisite pentru învățământul în economie . . . . .	150	150
Simbria economului . . . . .	360	360
Încălzit și luminat la institutul seminarial . . . . .	450	450
Catichetilor . . . . .	4600	4600
Onorar propunătorului de cant și muzică . . . . .	1600	
Onorar propunătorului de cant și rituale . . . . .	1200	

**2. Spese estraordinare.**

Diurne și spese la esmisiuni . . . . .	1000	800
Ajutor escepțional școalei de fete	1000	1000
Rest din 1903 la încălzit și luminat . . . . .		10
Spese neprevăzute . . . . .	300	400
<b>De tot :</b>	<b>32710</b>	<b>27870</b>

**III. Senatul epitropesc.****I. Spese ordinare.**

Salarul asesorului ordinar . . . . .	2400	2400·—
Relut de cvartir acestuia . . . . .	500	500·—
Salarul secretarului consis- torial . . . . .	2400	2400·—

Numirea obiectului:	Pe anul 1903 a fost	Pe anul 1904 se preliminează
Adaus personal acestuia . . . . .	800	800.—
Relut de cvartir acestuia . . . . .	500	500.—
Salarul controlorului conta- bil . . . . .	2400	2400.—
Relut de cvartir acestuia . . . . .	500	500.—
Salarul cassarului consisto- rial . . . . .	2000	2000.—
Relut de cvartir acestuia . . . . .	500	500.—
Salarul contabilului . . . . .	1600	1600.—
Relut de cvartir acestuia . . . . .	—	400.—
Salarul contabilului adj. (dela tipografie) . . . . .	1400	—.—
Salarul referentului ajutător . . . . .	1600	1600.—
Onorar fișcului consistorial . . . . .	1600	1600.—
„ esactorului consisto- rial . . . . .	800	800.—
Salarul archivarului consis- torial . . . . .	2000	1200.—
Dotarea canceliștilor . . . . .	3600	3600.—
Simbria servitorului de can- celarie . . . . .	720	720.—
Încălzitul și luminatul locali- tăților consistoriale . . . . .	700	700.—
Tipărituri pentru Consistor . . . . .	1200	1200.—
Requisite de scris, mobile, porto poștal . . . . .	600	1000.—
Contribuțiune și ecvivalent . . . . .	600	300.—
Taxă de canalizare și consum de apă . . . . .	600	400.—
Asecurarea și repararea edi- ficiului consistorial . . . . .	—	300.—
Diurne și viatic deputaților sinodali . . . . .	2700	2400.—
<b>2. Spese extraordinare.</b>		
Diurne și viatic la comisiuni . . . . .	400	400.—
Depurarea împrumutului din 5 fonduri capital . . . . .	16529	33600.—
Interesele aceluia împrumut pe 1903 și 1904 . . . . .	1500	2520.—
Subvențiune lui Ioan Moldo- van . . . . .	600	600.—
Subvențiune servitorului de cancelarie Gligor Bodea . . . . .	—	240.—
Diurne deputaților congre- suali . . . . .	2000	—
Spese neprevăzute . . . . .	1000	800.13
Restituirea împrumutului in- terimal din 1903 . . . . .	—	4849.24
Restituirea sumei sperată în 1903 din venitul intercalar episcopesc . . . . .	—	1269.63
Dotățiuni neridicate în 1903 Pentru restituirea sumei de 4000 Cor. la fondul bise- ricesc clerical din fondul	—	320.—

## Numele obiectului:

Pe anul 1903  
a fostPe anul 1904  
se preliminează

general (împrumut gimna- sului din Brad) . . . . .	—	400.—
De tot: 53749	74819.—	—

**C) Recapitulare.**

I. Spesele senatului biseri- cesc . . . . .	33275	42650.—
II. Spesele senatului școlar . . . . .	32710	27870.—
III. „ „ epitro- pesc . . . . .	53749	74819.—
Suma: 119734	145339.—	—

**D) Bilant.**

A) Venitele . . . . .	103234	123871.—
B) Spesele . . . . .	119734	145339.—
Rămâne deficit de: 16500	21468.—	—

Care se va acoperi din încasarea pretensiunilor vechi ale fondului general, precum și din eventualele economisări și din ajutorul de stat.

**Nr. 84.** Budgetele speciale ale fondurilor și fondațiilor administrate de Consistoriul din Arad:

se iau la cunoștință aprobătoare.

**Nr. 85.** Referitor la budgetul Consistoriului din Oradea-Mare:

Salariul vicariului episcopesc președinte al Consistoriului din Oradea-Mare se statorosește cu 6000 coroane anual, astfel budgetul Consistoriului din Oradea-Mare pe anul 1904 se stabilește precum urmează:

## Budgetul

Consistorului gr. or. român din Oradea-Mare pe anul 1904.

## Numirea obiectului:

Preliminat pe  
anul 1904.**A) Venite (acoperire.)**

Remanența din anul trecut . . . . .	1727.73	—
Ajutorul de stat primit pe anul 1903. . . . .	12000.—	—
Ajutorul dela stat pe anul 1904 . . . . .	12000.—	—
Competința sidoxială pe 1903/4 . . . . .	2400.—	—
Cvota din fondul clerical . . . . .	6000.—	—
Cvota din fondul școlar pentru ajutorare . . . . .	1600.—	—
Contribuiri eparchiale . . . . .	6000.—	—
Din prețul protocolului congresual . . . . .	300.—	—
Din prețul planului de învățământ . . . . .	63.—	—
Taxele de 1 cor. dela cununii . . . . .	200.—	—
De tot: 40290.73	—	—

**B) Spese:****I. Consistor plenar.**

Salarul vicarului . . . . .	6000.—	—
Salarul secretarului . . . . .	2400.—	—
Adaus personal secretarului . . . . .	500.—	—

Numirea obiectului :	Preliminat pe anul 1904
Salariu asesorului referinte . . . . .	2400.—
Relut de cvartir acestuia . . . . .	500.—
Salariu archivarului . . . . .	1600.—
Relut de cortel archivarului . . . . .	400.—
Onorar fișcului consistorial . . . . .	600.—
Salariu pentru un scriitor ordinar . . . . .	1200.—
Spese de călătorie în afaceri plenare . . . . .	50.—
Ajutoriu bisericilor sărace . . . . .	1000.—
Competința sidoxială pe 1903 . . . . .	1200.—
Competința sidoxială pe 1904 . . . . .	1200.—
Compet. deput. sinodali pe 1903 . . . . .	1088·80
Comp. dep. congresuali pe 1903 . . . . .	1140.—
Competințele deputaților sinodali în 1904 . . . . .	1200.—
Anticipațiunea în contul ajutorului de stat din 1903 . . . . .	4000 —
Prețul protocolului congresual . . . . .	300.—
De tot:	26778·80

#### II. Senatul bisericesc.

Spese de călătorie în afaceri bisericești . . . . .	200.—
Retribuțiunea protopresviterilor . . . . .	6000.—
De tot:	6200.—

#### III. Senatul școlar.

Pentru remunerarea catichetilor . . . . .	500.—
Pentru ajutoriu școalelor și întregirea dotațiunii . . . . .	1600.—
Spese de călătorii în afaceri școlare . . . . .	200.—
Prețul planului de învățământ . . . . .	63.—
De tot:	2363.—

#### IV. Senatul episcopesc.

În contribuțiune și echivalent . . . . .	400.—
Conservarea și adoptarea edificiului . . . . .	3500.—
Simbria servitorului . . . . .	360.—
Lemne pentru cancelarie . . . . .	300.—
Recvisite pentru cancelarie . . . . .	150.—
Luminarea . . . . .	60.—
Tipărituri pentru toate senatele . . . . .	500.—
Spese de călătorii în afaceri epitropești . . . . .	100.—
Onorar cassarului . . . . .	200.—
Instruirea cancelariei . . . . .	150.—
Onorar controlorului — contabil . . . . .	100.—
Spese nepreyezute . . . . .	200.—
De tot:	6020.—

#### B) Recapitulare.

I. Consistorul plenar . . . . .	26778·80
II. Senatul bisericesc . . . . .	6200.—
III. Senatul școlar . . . . .	2363.—
IV. Senatul episcopesc . . . . .	6020.—
De tot:	41361·80

#### C) Bilanț.

I. Venitele . . . . .	40290·73
II. Spesele . . . . .	41361·80
Remâne deci un deficit de:	1071·07

Care se va acoperi din economisări și din 10%, ce se vor lua ca taxă de administrare de la fondurile și fundațiunile administrate prin consistorul din Oradea-Mare.

**Nr. 86.** În legătură cu stabilirea bugetului Consistoriului din Oradea-Mare:

Acel Consistor este autorizat a lua asemenea celui din Arad, câte 10% din venitul curat al fondurilor și fundațiunilor administrate la acel Consistoriu.

**Nr. 87.** Acelaș raportor referență asupra cererii lui Ioan Moldovan, fost funcționar la Consistoriul din Arad, de a i-se urca subvențiunea dela 600 la 800 coroane:

Cererea nu se incuviințează.

**Nr. 88.** Urmează la ordinea zilei referarea comisiunii organizatoare prin referentul său Nicolau Zigre asupra raportului Consistoriului din Arad în afacerea înființării nouelor episcopii în Timișoara și Oradea-Mare, în care chestiune la propunerea comisiunii organizatoare și cu amandamentul făcut prin deputatul sinodal Dr. Nestor Oprean, sinodul decide:

Având în vedere, că proiectele cerute de Consistorul metropolitan cu datul 11 Noemvre 1900 Nr. 244 M. au să fie întemeiate pe date reale, pe baza cărora să se poată pregăti planul pretins prin concludul congresual în privința înființării episcopiiilor în Oradea-Mare și Timișoara, decretate în principiu prin congresul național-bisericesc, cu considerare la concludul sinodal Nr. 79 din 1902, Consistorul din Arad este îndrumat, ca pe lângă constatarea istoricului înființării, naturii și mențiunii fondurilor diecesane administrate la Consistorul din Arad să pregătească cât mai curând proiectele cerute de Consistorul metropolitan în privința comuniunii și împărțirii fondurilor între eparchia Aradului și între eparchiile nou înființându pe baza stării aceloră dela finea anului 1903, având acelea proiecte a le comunica și Consistorului din Oradea-Mare, apoi ambele Consistoare a le elabora așa, precum se cer și a le presenta Sinodului ordinar din anul următor.

Totodată se invită Consistorul, ca punându-se pe baza împărțirii fondurilor diecesane să constateze efectul, ce-l va avea împărțirea fondurilor asupra vieții și existenței diecesei arădane, despre ce asemenea va face raport la proxima sesiune sinodală. Consistorului metropolitan este a se notifica, că încă nu s'au putut pregăti proiectele poftite.

**Nr. 89.** Urmează la ordinea zilei raportul senatului episcopesc din Arad în afacerea de reasigurare la societatea »Adria« și la propunerea comisiunii organizatoare prin raportorul său Petru Truția, Sinodul decide următoarele:

Contractul încheiat în mod interimal la 1 Febr. 1900 cu societatea de asigurare „Adria“ pentru reasigurările contra focului se aproabă pe lângă următoarele modificări:

1). Ca toate reasigurările făcute până acum și cele ce se vor face de acum înainte să înceteze la 12 oare a zilei 1 Februarie 1912.

**Urmează în Supplement.**



**Suplement la „Biserica și Școala“ Nr. 17:**

2). Societatea de asigurare să acorde din premiile de asigurare a tuturor reasigurărilor favor anual de 10% și peste aceea la reasigurările cu durată pe 10—12 ani alt favor anual de 20%, care favor anual de 20% la asigurările cu durată mai scurtă de 10 ani va scădea cu 2% la an, așa că la reasigurările făcute pe 10—12 ani va primi fondul de asigurare diecesan la an favor de  $10\% + 20\% = 30\%$ , la asigurările pe 9 ani va primi la an  $10\% + 18\% = 28\%$ , la cele pe 8 ani:  $10\% + 16\% = 26\%$  și așa mai departe.

3) În fine pe lângă condițiunea, ca competența erarială după acest contract să o solvească societatea de asigurare, Consistorul din Arad se îndrumă, că pe lângă acestea modificări în cadrul Regulamentului pentru asigurările de foc să încheie contractul cu societatea „Adria“ în mod definitiv.

**Nr. 90.** Urmează la ordinea zilei raportul comisiei petiționare prin referentul său Dr. Aurel Cosma și la propunerea comisiei: Rugarea lui Simeon Mușet și ortacii din Verzarul de sus pentru un ajutor de 200 cor. spre a putea continua repararea bisericii:

se transpune spre competentă rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

**Nr. 91.** Rugarea comitetului și epitropiei par. din Iteu pentru un ajutor de 600 coroane pentru cumpărarea unei case parohiale:

se transpune spre competentă rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

**Nr. 92.** Rugarea comitetului parochial din Bogeii pentru un ajutor de 200 coroane la edificarea casei parohiale:

se transpune spre competentă rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

**Nr. 93.** Rugarea comunei par. din Băița-Fânețe (prot. Vașcăului) pentru un ajutor de 400 coroane la acoperirea s-tei biserici de acolo:

se transpune spre competentă rezolvare consistorului din Oradea-Mare.

**Nr. 94.** Rugarea preotului B. Baicu preot în Băița-Fânețe, precum și rugarea credincioșilor din Băița-Fânețe, ca preotului susnumit Petru B. Baicu să-i se dea un ajutor anual de 300 cor.

se transpune spre competentă rezolvare consistorului din Oradea-Mare.

**Nr. 95.** Rugarea preotului Moise Papp, paroch în Nimăești, (prot. Beiuș) pentru un ajutor din fondul preoțesc sau din alte mijloace:

se transpune spre competentă rezolvare Consistorului din Oradea-Mare.

**Nr. 96.** Rugarea credinciosului Georgiu Pava din Parța, pentru un ajutor pe seama fiului său student de cl. VII-a reală în Timișoara:

se transpune spre competentă rezolvare Consistorului din Arad.

**Nr. 97.** Rugarea lui Stefan Lele, notar în Moroda, pentru ca să i-se ierte suma de 200 cor., cu care datorează fondului preoțesc:

se transpune spre competentă rezolvare Consistorului din Arad.

**Nr. 98.** Rugarea credinciosului Iacob Marian din Iosefinul Timișorii pentru concederea unei colecte generale în eparchia Aradului pe seama zidirii unei biserici în aceea localitate: se transpune spre rezolvare Consistorului din Arad

**Nr. 99.** P. S. Sa Dnul Episcop diecesan cu provocare la concludul sinodal Nr. 135 p. I A., prin care sinodul eparchial din 1903 a ales de asesor ordinar în senatul strâns bisericesc la Consistorul din Arad pe protopresviterul George Popovici și cu provocare la dreptul său arhieresc conform §-lui 116 din Stat. Org:

din partea Sa întărește canoniceste alegerea Dlui George Popovici de asesor ordinar în senatul strâns bisericesc al Consistorului din Arad.

**Nr. 100.** Urmează la ordinea zilei raportul comisiei budgetare și la propunerea acesteia Sinodul stabilește speșele acestei sesiuni sinodale în sumele următoare:

Pentru deputații din districtul Consistoriului dela Arad speșe de călătorie: 195 cor., diurne: 1416 cor. de tot: 1611 cor. Pentru deputații din districtul Consistoriului dela Oradea-Mare: speșe de călătorie: 288 cor., diurne: 984 cor., deci în total speșele sesiunii sinodale din anul 1904 se statoresc cu suma de 2595 coroane, adică două mii cinci sute nouăzeci și cinci coroane.

**Nr. 101.** Cu verificarea acestui protocol a ședinței a VI. a.:

se încredințează deputații sinodali aflători în Arad.

Astfel terminându-se agendele sesiunii sinodale din acest an P. S. Sa părintele Episcop diecesan dă mulțămită lui D-zeu pentru terminarea fericită a lucrărilor sinodale, aduce tributul său de recunoștință deputaților sinodali, cari în dragoste frățească, cu viu interes și mult zel și-au dat concursul lor la aducerea atâtor concluse importante în afaceri de mare însemnătate pentru prosperarea afacerilor bisericești, școlare și fundamentale ale eparchiei Aradului, într'un timp așa de scurt, și implorând asupra tuturor binecuvântarea Tatălui Ceresc, declară sesiunea din 1904 a sinodului eparchial arădan de încheiată. — După acestea deputatul Damian Dragonescu în numele întregului Sinod aduce mulțămită P. S. Sale părintelui Episcop diecesan pentru conducerea înțeleaptă a debaterilor sinodali și îi urează întru binele eparchiei întregi mulți ani fericiti. Intre vii și însuflețite aclamări la adresa P. S. Sale Dlui Episcop diecesan deputații sinodali se depărtează.

**Ioan I Papp** m. p. *Ioan Costa* m. p.  
Episcop-președinte. notariu.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința comisiunii de autenticare ținută în Arad, la 9/22 Aprilie 1904.

Vasile Mangra m. p. **Ioan I. Papp** m. p.  
Episcop-președinte

Gerasim Serb m. p.

George Popoviciu m. p.

Vasilie Goldiș m. p.

Ioan Costa m. p.

deputați sinodali.

## CRONICA.

**Visită distinsă.** P. S. Sa D-l episcop al Lugojului Dr. V. Hosszu, însoțit de magnificul Dn. canonic I. Boroș, prelat papal, au fost oaspeții Aradului Marți la 20 Aprilie (3 Maiu). Distinsul arhieru a făcut vizită P. S. Sale D-lui Episcop diecesan, C. Sale D-lui director seminarial R. Ciorogariu și a vizitat institutul nostru ped. teologic, rămânând deplin satisfăcut de cele ce a văzut la școala noastră.

Visitele s'au redat distinsului oaspe, în aceeași zi.

La înmormântarea doamnei Nowotny, săvârșită de Il. Sa Dl Episcop Dr. V. Hosszu, s'a prezentat și Prea Sfințitul Episcop Ioan I. Papp, însoțit de părinții Vasilie Beleş, George Popovici și Roman R. Ciorogariu; cântările funebre le-a executat corul seminarului nostru diecesan, pus la dispoziția Il. Sale D-lui Episcop Dr. V. Hosszu.

Onorurile pe cari și-le-au dat reciproc prelații au făcut bună impresiune pretutindenea.

\* **Programa examenelor dela institutul ped.-teol. gr. or. român din Arad, la finea anului scolastic 1903/4.** este următorul: **Luni** 3/16 Mai 8—12 c. IV. prep. Maghiară, Română, Istoria patriei și Universală, Constituția. **Martți**, 4/17 Maiu 8—12 c. IV. preparandistele. **Mercuri** 5/18 Maiu 8—12 c. IV. prep. din celelalte studii. **Vineri**, 7/20 Maiu 8—12 c. IV. prep. privațiștii. **Sâmbătă** 8/21 Maiu 8—12 c. IV. prep. cant și tipic. **Mercuri** 19 Maiu (1 Iunie) c. I—III. prep. cant, tipic și musică. **Joi**, 20 Maiu (2 Iunie) c. I—II. teol. cant, tipic și musică. **Sâmbătă**, 22 Maiu (4 Iunie) c. III. teol. cant, tipic și musică. **Luni-Mercuri**, 24—26 Maiu (6—8 Iunie) examen scripturistic de cvalificațiune inv. **Joi**, 27 Maiu (9 Iunie) 8—12 c. I. prepar. **Joi**, 27 Maiu (9 Iunie) 3—6 c. III. preparandistele. **Joi**, 27 Maiu (9 Iunie) 6—7 c. I—III. prep. Gimnastica, **Vineri**, 28 Maiu (10 Iunie) 8— c. I. teologic. **Sâmbătă** 29 Maiu (11 Iunie) 8— c. II. preparandial. **Luni**, 31 Maiu (13 Iunie) 8— c. II. teologic. **Martți**, 1/14 Iunie 8— c. III. prep. **Mercuri**, 2/15 Iunie 8— c. III. teologic. **Joi—Vineri**, 3/16—4/17 Iunie 8— teologii privațiști. **Sâmbătă** 5/18 Iunie 8— preparanții privațiști. **Sâmbătă**, 5/18 Iunie, stabilirea cla-

sificațiunei. **Dumineca** 6/19 Iunie, Te Deum **Luni—Sâmbătă** 7/20—12/25 Iunie, examen verbal de cvalificațiune învățătoarească **Luni**, 14/27 Iunie, examen cu școala de aplicațiune. **Luni**, 14/27 Iunie, conferență finală.

**In chestia rentei școalelor noastre din Brașov.** O știre neadeverată, aruncată pe piața publică din partea unor foi, vedem că și-a făcut calea în presa maghiară, și mai ales în presa română din regat, neliniștind pe unii și înveselind pe alții. S'a dat adecă alarmă, că guvernul ungar ar fi denegat să asemneze renta școalelor noastre din Brașov, pentru motivul, că renta nu s'ar fi întrebuițat conform destinațiunei.

Știind foarte bine că știrea aceasta neadeverată cauzează amărăciune mare, nu numai celor interesați, ci întreg publicului românesc, grăbim a o desmînți și a constata, că guvernul ungar a aflat socotelile rentei în cea mai bună regulă, și renta n'a denegat-o dar în legătură cu socotelile rentei mai înaintându-i-se și socotelile fundațiunii Bărac, care fundațiune are aceeași menițiune ca și renta, s'au aflat și acelea în toată regula, excepționându-se din partea guvernului ungar numai două împrejurări, anume, una, că s'ar fi capitalizat mai mult decât dispune fondatorul prin testament, și alta, că o parte a capitalului acestei fundațiuni s'ar fi investit în valori de ale statelor străine, în loc de a se investi în valori de ale statului ungar.

Repetăm, că socotelile rentei s'au aflat în ordine, și că renta nu e denegată, ci e asemnată. (T. R.)

**Monument lui G. Barițiu.** În 6 Maiu n. (ziua Sft. George) s'a hotărit a se face așezarea și sfințirea monumentului ridicat din partea familiei fericitului *George Barițiu*, la mormântul acestuia, aflător în curtea bisericeii gr. cat. din Sibiu. La actul inaugurării monumentului iau parte, după cum aflăm, și *Academia Română* din București, reprezentată fiind prin venerabilul *Domn Dr. At. M. Marienescu* (Sibiu) și distinsul arhiolog și profesor universitar *Gr. G. Tocilescu* (București). La parte la sfințirea monumentului și comitetul Asociațiunii pentru literatura română și cultura popoului român, după ce repositatul fusese president și al Asociațiunii. *Academia Română* va depune o coroană pe mormântul marelui nostru Barițiu, fostul său președinte.

**141 școale noue de stat.** Ministrul Berzeviczy a ordonat deschiderea, la toamnă, a 141 școale noue de stat cu 301 învățători. Dintre cele 141 școale noue de stat, 18 sunt comunale, ear 33 confesionale, „cari — zice ordinul ministerial — comunele bisericești fiind sărace, nu mai puteau fi susținute de confesiuni, și au trecut în resortul statului cu invoirea superiorităților eclesiastice competente“. Dintre comunele în cari se înființează cele 141 școale noue de stat, sunt: curat maghiare 35; mixte și în parte locuite numai de nemaghiari 98. La școalele nou înființate comunele contribuiesc cu 61,101 coroane.

**Reforma învățământului elementar.** Ziarele maghiare aduc știrea, că ministrul Berzeviczy va prezenta unei anchete mai mari planul de reformă a învățământului primar elaborat de raportori. Ancheta se va ținea, probabil, pe la mijlocul lunei Maiu, într'unul din localurile edificiului dietei.

† *Livia Nowotny n. Popu*, soție de căpitan ces. și reg. nu se mai află între cei vii. În etate de 37

ani, ea și-a dat nobilul său suflet în mâinile atotputer-nicului Creator. Despre trista întâmplare consăngenei, amici și toți aceia, cari iau parte la soartea greutăcercaților ei rămași, se încunoștințează cu aceea, că rămășițele pămăntene ale scumpei decedate se vor sfinți la 3 Maiu 1/2 3 oare d. am., în locuința ei de sub nr-ul 8/B, strada Kapolna, și se vor așeza spre repaos etern în cimiterul cel din sus.

Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Arad, în 1. Maiu 1904. Iosif Popu ca tată și E. duard Nowotny ca soț în numele jalnicei familii.

**Dr. A. M. Pop**, doctor în medicina universală al universităților din București și Cluj, cu diploma pentru medicina legală și psyhiat, specializat în boalele interne, — și-a început practica medicală în Băile Herculane (Herkulesbad).

**Romînia Musicală**, revistă de artă și lectură, cea mai veche dintre toate publicațiunile periodice artistice are deja XIV ani de existență neîntreruptă și de luptă aprigă pentru propășirea muzicii în țară.

Director, Constantin M. Cordoneanu; redactor-șef Iuliu I. Roșca. Apare de două ori pe lună. Redacția și Administrația în București, str. Olteni No: 46.

Abonamentul simplu pe an, 12 lei, iar cu premii în valoare de 20 lei, pe an 22 lei. Pentru preoții rurali și pentru învățători, lei 8 fără premii, pe an.

No. 8 de la 15 (28) Aprilie 1904, a apărut cu următorul sumar bogat, instructiv și variat:

Elena Sc Donici, de C. M. Cordoneanu. — Hector Berlioz, studiu, de La Mara. — Instrucțiuni asupra Muziceii sacre, de Papa Piu X. — Serbarea Societății „Turnverein“, Congresul și Comersul Societăților germane, — „Gazeta artelor“. — Corespondențe: Lille, de G. Vyt-Bry. — Sciri scurte: Din străinătate; Din țară. — O Calamitate, Direcțiunea.

\* **Anunț literar.** În tipografia diecesană din Arad s'a pus sub tipar și în scurtă vreme va apare în a III-a ediție: „*Rugăciunile școlarilor și cântări bisericesti*“. Aceasta ediție e mult îmbogățită, ea pe lângă materialul din trecut mai cuprinde: Catavasiile „*Deschide-voiu gura mea*“ și „*Crucea însemnând Moise*“, cari se cântă mai mult peste an; apoi *rugăciunile la masă*, „*Polieleul*“ cu toate pripelele „*Mărimu-te*“ de peste an, etc., — astfel că cartea va fi cu 3—4 coale de tipar mai mare ca cele din trecut. Totuși prețul s'a ridicat numai cu 10 fil., așa că în loc de 30 fil., va fi cu 40 fil. (20 cr.) Legătură elegantă aurită. — Cea mai folositoare carte pentru școlari și adulți.

Se poate comanda dela tipografia diecesană, librăria P. Simtion și învățătorul Nicolae Stefu Arad.

Cumpărătorilor se dă: până la 50 esemplare 10% — dela 50 în sus 20%.

## Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc cl. I, dela școala gr. or. rom. din Checia-română (protopresbiter-

ratul B.-Comloșului) prin aceasta se escrie concurs cu termen de alegere la 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala.“ Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar în bani gata 440 coroane. 2. 20 chible grâu și 5 de cucuruz. 3. 2 jugere catastrale de pământ arător 1 0 cor. 4. 80 coroane pentru încălzământ, din care învățătorul alegând e obligat a încălzi și școala sa. 5. Pentru scripturistică 10 cor., pentru conferințe 15 cor.

Se notifică: că alegându-se învățător până la edificarea cvartirului învățătoresc — pe intravilanul școlai, — va primi anualminte o rebonificare de 80 cor., va fi îndatorat a plăti sarcinile publice pentru pământul beneficiat; ear cvincvenalul îl va primi numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani prestat în Checia-română.

Reflectanții sunt poftiți, ca recursurile ajustate conform regulamentelor în vigoare, adresate comitetului parochial din Checia-română, să le trimită M. On. Domn Paul Miulescu protopop și inspector școlar în Nagy-B-Komlos, ear până la alegere să se prezente în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din Checia-română pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Alegându-l învățător este obligat — fără alta remunerație — a conduce strana stângă.

Checia-română, din ședința comitetului parochial ținută la 11/24 Decembre 1903.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Paul Miulescu*, protopresbiter și inspector școlar.

—□—

2—3

Pe baza ordinațiunei P. Vener. Consistor eparchial din Oradea-Mare Nr. 638/93 B. 1904 pentru îndeplinirea parochiei vacante din Vêrciorog (protopopiatul Peșteș) se escrie concurs cu termen de alegere 21 Maiu st. v. 1904.

Beneficiul anual al acestei parochii se compune din: 1) Folosirea unui intravilan de 100□; 2), folosirea unui estravilan de circa 4 jugh., catastrale — după care darea o solvește epitropia parochială, — 3), dela 56 de case câte una vică cucuruz sfârmat; 4), dela 56 de case câte una zi de lucru, computată ziua la 40 fil.; 5), stolele usuate și suma stabilită și asigurnată din partea Inaltului Guvern, pe temeiul coalelor de fasiune; cari toate computeate la olaltă fac suma corăspunzătoare pentru parochie de clasa primă, la aspiranții cu 8 clase gimnasiale.

Recurenții sunt avisați a-și înainta recursurile lor dela prima publicare în 30 zile la P. On. oficiu protopresbiteral în Ūrgeteg p. u. Élesd și adresate comitetului parochial din Vêrciorog, și vor avea a se prezenta în cutare Duminecă sau sârbătoare în sfânta biserică din Vêrciorog, cu observarea § 18 din Regulamentul pentru parochii, pentru a-și arăta desteritatea omiletică și rituală

Din ședința comitetului parochial ținută în Vêrciorog la 9/22 Martie 1904.

Comitetul parochial.

Cu consensul administratorulu ppresbit. *Iosif Moldovan.*

—□—

2—3

În sensul ordinațiunii Venerabilului Consistor eparchial din Oradea-Mare Nr. 358/6) B. 1904, pentru îndeplinirea vacantului post de paroch din **Bulz**, (ppresb. Peșteșului) se escrie concurs cu termen de alegere în **17/30 Maiu 1904**.

Beneficiul anual al acestei parochii se compune din: 1. Folosirea unui intravilan de circa 1000 stângini □. 2. Folosirea alor două cîntirime. 3. Folosul alor 13 jugere cat. pășune slabă. 4. 300 vici cucuruz sfărmat, dela 300 case. 5. Venetele stolare usuare, și suma satorită și asignată din partea înaltului guvern pe temeiu coalelor de fassiuine. Relutul de cvartir este asigurat în suma de întregire.

Recurenții sunt avisați a-și înainta recursese, de la prima publicare în 30 zile la P. On. oficiu ppresbiteral în Urgeteg p. u. Eledș și adresate comitetului parochial din Bulz; și vor avea a se presenta în cutare-va Duminecă s'au sêrbătoare în sfânta biserică din Bulz — cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parochii — pentru a-și arêta desteritatea omiletică și rituală.

Din ședința comitetului parochial ținută în Bulz la 11/24 Ianuar 1904.

*Comitetul parochial.*

Cu consensul meu *Iosif Moldovan*, administr. ppresb.

—□—

3—3

### Licitațiuni minuende.

Pentru renovarea bisericeii gr. or. rom. din **Seceani**, prot. Timișorii, preliminară în sumă de 7329 cor. 53 fil. se publică licitațiune minuendă cu oferte închise și verbală.

De renovat sunt: acoperirea bisericeii și a turnulul cu tinichea (plev), facerea de nou: 3 uși și pardosirea bisericeii, repararea gradiei, cerimei, ferestrelor scaunelor.

Reflectanții au să subștearnă ofertele lor închise la oficiul parochial până la 9/22 Maiu 1904 la 12 oare a. m., ear licitațiunea verbală se va ținea d. a. la 2 oare în localitatea școalei de băeți de aici; — și înainte de licitațiune au să depună la oferte, a alatura un vadiu de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul și proiectul de spese precum și condițiunile se pot vedea la oficiul parochial din loc.

**Seceani**, 19 Aprilie (2 Maiu) 1904.

*Vasilie Roman*  
par. pres. com. par.

—□—

1—3

Pe basa conclusului Ven. Consistor gr. or. rom din Arad, de dto 9/22 Aprilie 1904 Nr. 2146/1900 prin aceasta se publică licitațiune minuendă ținendă în **Sarafola** (Sárafalva), la **2/15 Mai** a. c. la orele 2 p. m. în „școala mare“ rom. gr. or. din loc pentru edificare alor două școale rom. gr. or. în comuna numită pe lângă prețul de esclamare 16654 cor. 10 fil.

Se observă ca tot în prețul acesta e calculata și edificarea altor apartamente, grajd etc.

Licitanții au să depună ca vadiu 10% în număr rar sau și în hârtii de valoare din prețul de știrigare.

Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de edificare se pot vedea la oficiul parochial gr. or. rom. din loc.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a angaja lucrul acelu întreprinzător reflectant în care va avea mai multă încredere.

Pentru comuna bis. rom. gr. or. din loc.

Sarafola, la 15/28 Aprilie 1904.

*Ioan Stana,*

preot cond. of. paroch

2—3

Premiat cu premiul I la București în 1894.



### SCULPTOR ROMÂN.

Am onoare a aduce la cunoștința On. d-n preoți și învățatori precum și întreg On. public român următoarele:

Ca sculptor de lemn sunt în poziție să servese la ori-ce vreme cu ori-ce fel de lucru de sculptură și măsurit pentru sfintele noastre biserice creștinești etc. d. e.:

**Iconostase (Temple) Strâni, Tro-nuri, Scaune, Chivote, Uși, Răpizi, Cadre, etc.,**

În ori-ce stil s'ar recere, cu cele mai moderate prețuri. Construiesc Planuri după dorință. Pentru toate lucrurile mele iau garanță deplină că sunt de prima calitate atât ca lucru cât și ca artă.

Atrăgând atențiunea On. public asupra impregiurării, că chiar buna cuviință ar aduce cu sine ca bisericile noastre românești prin măestri români să se înfrumșețeze:

Rog bunăvoința în special a Onor. officii și comitete parochiale.

Cu tot respectul semnez

**IOSIM IULIU BOSIOC,**  
sculptor în Berliște, poșta Jâm (Banat).

Promovat cu distincție de școia de sculptură